

Nyt fra Frøslevlejren

Foreningen Frøslevlejrens Venner marts 2025 - nr. 108

Udgivet i samarbejde med D.s.i. Frøslevlejren

Nyt fra D.s.i. Frøslevlejren.....	3
4. maj 2025 – 80-året for Danmarks befrielse.....	5
Frøslevlejrens Venner - Generalforsamling 2025	8
Mindedagen for nazitidens ofre.....	9
For 80 år siden	11
Frøslevlejrens Museum (Nationalmuseet).....	15
Beretning 2024.....	16
Redningsberedskabet	18
– en vandring gennem Redningsberedskabets historie –	18
Hjemmeværnsmuseet.....	19
Beretning 2024.....	19
Museet for Danmarks Veteraner.....	21
Beretning 2024.....	21
Amnesty International	23
i Frøslevlejren sæson 2025.....	23
Alex Binneballes Fond	25
Frøslev Efterskole.....	26
Alt har sin tid - desværre også Frøslevlejrens Efterskole	26
Adresser vedrørende Frøslevlejren	31

Forord

Også i år – 80-året for 2. Verdenskrigs ophør – er det blevet muligt at udgive Nyt fra Frøslevlejren i samarbejde med D.s.i. Frøslevlejren, museer, institutioner samt udstillerne i lejren.

Foreningen Frøslevlejrens Venner ser frem til at forsætte den gode dialog og det gode samarbejde med alle medlemmer samt alle i lejren. Et spændende og iverdigt samarbejde der udmøntes til bedste for Frøslevlejren og ikke mindst for afvikling af og respekt for mindehøjtideligheden den 4. maj. Dette i en verden, der aktuelt minder os om ikke at glemme den historiske fortids hændelser, samt at vi fortsat skal være agtpågivende og vise rettidig omhu.

Tak til alle, der har ydet bidrag med artikler, billeder, sponsorater med videre.

Bestyrelsen for Frøslevlejrens Venner

Foto: forsiden og side 4 - Ditte Hviid.

Nyt fra D.s.i. Frøslevlejren

Kære læsere af Nyt fra Frøslevlejren

2025 er endnu et spændende år i det af staten udpegede nationale mindesmærke Frøslevlejren, hvor vi både får en ny varmekilde og skal markere 80-året for Danmarks befrielse.

I 2023 lykkedes det Frøslevlejren at komme på Finansloven med tre millioner kroner til energiforbedrende tiltag, og Aabenraa Kommune afsatte ligeledes tre millioner kroner til projektet i 2023. I forbindelse med budgetlægningen for 2025 valgte Aabenraa Kommunes byråd at afsætte yderligere syv millioner kroner til formålet. Det betyder, at den længe ventede energirenovering nu snart går i gang.

Det betyder, at arbejdet med optimeringen af varmekilden i Frøslevlejren begynder inden for kort tid. Det betyder, at barakkernes nuværende el-radiatorer udskiftes med nye radiatorer, der er koblet op på et luft-til-vand-system. Vi håber, at det i fremtiden vil kunne erstattes af fjernvarme, derfor er rørføringen den samme, som vil være nødvendig for at kunne føre fjernvarme rundt i lejren. Det er et vigtigt skridt i den rigtige retning for at kunne bevare Frøslevlejren.

Det udvendige arbejde og synlige arbejde vil være afsluttet inden 4. maj 2025, hvor vi skal markere 80-året for Danmarks befrielse med vores årlige mindehøjtidelighed.

80-året markeres med jazzkoncerten *De hvide busser* af Benjamin Koppel med band på pladsen, hvor mindehøjtideligheden også vil finde sted. Koncerten begynder 18.30, og derefter vil vi fortsætte over i vores traditionelle mindehøjtidelighed. I år vil Anders Køpke Christensen lede os igennem aftenen, der også byder på en tale fra årets gæstetaler tidligere oberst Lars R. Møller.

Netop fordi vi markerer 80-året for Danmarks befrielse, forventer vi, at der vil være flere deltagere end normalt. Derfor har vi i år indført, at I kan bestille en *gratis* billet til en siddeplads til mindehøjtideligheden, således vi kan gøre det muligt at have en siddeplads til alle. Derudover kan der tilkøbes billetter til aftensmad og det efterfølgende arrangement med fællessang og kaffebord ved Frøslø Efterskole. Dette bliver nærmere beskrevet i artiklen om 4. maj arrangementet.

4. maj byder hele Frøslevlejren igen velkommen til åbne museer frem til kl. 20.00, hvor mindehøjtideligheden starter. Den vil i lighed med tidligere år også blive sendt live på Facebook. Dette vil ske på siden, der hedder Aktiv og Oplev – Aabenraa Kommune, som administreres af Aabenraa Kommunes Kultur og Fritids-afdeling.

I starten af 2025 modtog vi beskeden om, at Frøslev Efterskole foretager en kontrolleret nedlukning med henblik på at lukke skolen ved udgangen af dette skoleår. Det er en trist besked, men vi har respekt for, at efterskolens bestyrelse tager denne beslutning efter mange overvejelser. Det er en situation, som vi i D.s.i. Frøslevlejren kommer til at håndtere i løbet af de kommende måneder.

I den kommende tid vil vi fortsat arbejde på at få støtte til at realisere det fulde prospekt for udviklingsplanerne for Frøslevlejren, og der laves løbende forskellige tiltag rundt i lejren som et led i disse planer. Derfor håber vi, at I fortsat vil besøge lejren og være med til at bevare vores fælles Danmarkshistorie.

Jan Riber Jakobsen
Formand for D.s.i. Frøslevlejren

4. maj 2025 – 80-året for Danmarks befrielse markeres i Frøslevlejren

4. maj 2025 er det 80 år siden, at Frihedsbudskabet lød på BBC, og Danmark atter blev frit efter fem års besættelse. 4. maj er lysets dag i Danmarkshistorien.

Dette markeres med en mindehøjtidelighed i Frøslevlejren for de danske modstandsmænd og -kvinder, der under besættelsen kæmpede mod besættelsesmagten. I løbet af de sidste otte måneder af krigen var over 12.000 medlemmer af modstandsbevægelsen fra hele landet fanger i Frøslevlejren. En stor del af disse fanger blev sendt videre til de berygtede KZ-lejre i Europa.

Frøslevlejren danner helt enestående ramme omkring mindehøjtideligheden til ære for de almindelige danskere, der satte sig imod besættelsens mørke skygge, både dem, der gik bort under tortur og terror KZ-lejrene, og dem, der trodsede frygten og fortsatte kampen helt indtil de sidste timer inden kl. 20:34 4. maj 1945.

Det gøres med livekoncerten *De Hvide Busser* af Benjamin Koppel med band, kransenedlæggelse og taler foran hovedvagtårnet i Frøslevlejren.

Programmet for dagen finder du på annoncen her i Nyt fra Frøslevlejren (side7). Selve arrangementet starter kl. 18:30 med koncert med Benjamin Koppel og slutter kl. 21:00, hvorefter der er aftenkaffe og fællessang. Fra kl. 17:00 vil du også kunne spise aftensmad i Frøslevlejren. Både aftensmad og kaffebord skal du købe billet til, ligesom du også skal reservere en plads, hvis du vil være sikker på en siddeplads til arrangementet.

I år forventes det, at der kommer flere deltagere end øvrige år, netop på grund af markeringen af 80-året for befrielsen. Derfor har vi indført, at der skal bookes billetter til siddepladser, så vi kan leje ekstra bænke til arrangementet. Ligeledes skal Frøslev Efterskoles køkkenpersonale vide, hvor mange der skal laves aftensmad og kagebord til, derfor skal disse ting også købes på forhånd via nedenstående link.

På <https://event.it/fle-skole/event/fbrysa> finder du billetterne. Tilmeldingen lukker 20. april 2025. Herefter vil man fortsat kunne komme til mindehøjtideligheden, men man vil ikke kunne købe aftensmad og kagebord.

Siddeplads til arrangementet: Gratis (skal reserveres for garanti for en siddeplads)

Aftensmad: 100 kr. pr. person (tilkøb)

Kagebord: 60 kr. pr. person (tilkøb)

Ønsker du at lægge blomster eller krans under mindehøjtideligheden bedes du sende en mail til froeslevlejren@aabenraa.dk senest 20. april, så dit navn/din forening kommer på listen til konferencieren. Er man ikke på listen, vil man efter selve mindehøjtideligheden kunne lægge blomster selv.

Har du spørgsmål til arrangementet, kan du kontakte kulturkonsulent Pernille Knudsen via mail froeslevlejren@aabenraa.dk

Du kan komme direkte til bestillingen af billetter ved at følge denne QR-kode:

4. maj i Frøslevlejren

80-året for Danmarks Befrielse

Program

- Kl. 10.00-20.00: Frøslevlejren er åben. Kom og oplev hele Frøslevlejren. Museerne har åbent og fortæller om deres arbejde i og uden for lejren.
- Kl. 16.45-17.30: Frøslev Efterskole underholder i Teaterbarakken K14
- Kl. 17.00-18.30: Aftensmad v. Frøslev Efterskole
- Kl. 18.30-19.45: *De Hvide Busser*—Jazzkoncert m. Benjamin Koppel og band
- Kl. 20.00-21.00: Mindehøjtidelighed
- Taler v. formand for D.s.i. Frøslevlejren, Borgmester Jan Riber Jakobsen, Oberst Lars R. Møller
Og provst Kirsten Kruchov Sønderby
 - Kransenedlæggelse ved mindestenen og "Last Post" blæses
 - Frihedsbudskabet fra BBC 4. maj 1945 lyder i lejren kl. 20.34
 - Hejsning af Dannebrog
 - Fællessang *Altid frejdig, når du går* og *En lærke letted'*
- Kl. 21.00-22.30: Kaffebord og fællessang under ledelse af Frøslev Efterskole

Deltagelse i arrangementet er gratis, men det er nødvendigt at bestille billet for at sikre en siddeplads via QR-koden, hvor der også bestilles aftensmad 100 kr. pr. person og kaffebord 60 kr. pr. person

FRØSLEVLEJREN

Find os på Lejrvejen 105, 6330 Padborg

Frøslevlejrens Venner - Generalforsamling 2025

Hermed indkaldes til ordinær generalforsamling, lørdag den 4. maj 2025, kl. 1500 i foreningslokalerne i Barak H7 i Frøslevlejren. *Inden mødet er der fra kl. 1400 mulighed for at få kaffe og kage (foreningen er vært).*

Kl. 14.40 lægges blomster ved Prebens sten.

Dagsorden ifølge vedtægternes § 7

1. Valg af dirigent
2. Aflæggelse af beretning for det forløbne år
3. Forelæggelse af det reviderede regnskab til godkendelse
4. Bestyrelsens forslag til foreningens aktiviteter for det kommende år
5. Indkomne forslag og eventuelle forslag til vedtægter, ændringer
6. Fastsættelse af kontingent for det kommende år
7. Valg af bestyrelsesmedlemmer og suppleant
På valg er:
 - Asger Larsen (HAJ), Bredebro (modtager genvalg)
 - Bjarne Hansen, Ryslinge (modtager genvalg)
 - Valg af suppleant (nuværende er Bent Aage Andersen, Bylderup Bov)
 - Valg af statsautoriseret revisor (nuværende er Sønderjysk Revision, Padborg)
8. Eventuelt

Forslag skal være formanden i hænde senest lørdag den 27. april 2025. Hvis medlemskontingent er indbetalt senere end 28. april 2025 bedes dokumentation for indbetalingen medbragt.

På gensyn den 4. maj

Bestyrelsen

Mindedagen for nazitidens ofre

Mindesammenkomst ved mindesmærket "Harreslev- Banegård",
torsdag den 30. januar 2025.

Af Anke Spoorendonk, formand for arbejdsgruppen Harreslev Banegaard, minister i Slesvig-Holsten for justits, kultur og europæiske anliggender 2012-2017

Kære deltagere i denne mindesammenkomst, som jo på ny finder sted ved mindesmærket "Harreslev-Banegård" ved grænseovergangen til Padborg.

Vi mindes deportationen af 1.600 fanger fra Frøslevlejren, som fra september 1944 til foråret 1945 blev transporteret til tyske koncentrationslejre via den lille banegård i Harreslev. Vi skylder ofrene at holde fast i erindringen om deres historie.

Dette års mindedag for nazismens ofre var tillige 80 års dagen for befrielsen af koncentrationslejren Auschwitz-Birkenau, hvilket også fremgik af den offentlige mediedækning. Det fremgik tillige, at mindehøjtideligheden måske for sidste gang blev overværet af overlevende fra koncentrationslejrens rædsler. Det handlede derfor også om en sidste gang at give disse overlevende en stemme, som kunne høres.

Spørgsmålet om, hvordan det vil påvirke erindringsarbejdet, når disse førsthandsvidner falder væk, er på den baggrund et helt centralt spørgsmål. Et spørgsmål, som sættes i relief af, at den tyske public service radio "Deutschlandfunk" i 2024 bragte en oversigt over, at mindestederne for nazitidens ofre rundt om i Tyskland siden 2019 har været udsat for over 1.000 højreradikale overgreb. Og mere end det: ikke kun i delstatsparlamenterne men også i Forbundsdagen gør partiet AfD alt for at nedgøre demokratiet i Tyskland og den erindringskultur, der er svaret på nazisternes vold og masse mord. Det tyske ord "Wehret den Anfängen" – vær på vagt over for begyndelsen – er i dag så aktuel som noget. Det skylder vi os selv og de millioner af mennesker, som blev myrdet, tortureret eller drevet på flugt – nazitidens ofre.

Kun med ydmyghed og historisk viden vil vi kunne komme videre. Det er den vigtigste grund til, at vi siden 1998 mødes her ved mindesmærket "Harreslev-Banegård" i anledning af den 27. januar, den internationale mindedag for nazismens ofre, for at mindes de danske fangers deportation fra Frøslevlejren til tyske koncentrationslejre. I alt er der

tale om, at 1.600 fanger via den lille banegård i Harreslev blev deporteret til Neuengamme, Buchenwald eller Dachau. Over 200 fanger kom ikke hjem igen.

For os står det klart, at erindringer har brug for steder, som de kan kobles til, så det "ufattelige" kan fattes og forståes. Det gælder historien om banegården i Harreslev, som viser, at selv en lille grænseby som Harreslev var en del af nazisternes terrorsystem. Og det gjaldt også krigsfangelejren i Flensborgs bydel Weiche – emnet for et tidligere foredrag i Borgerhuset i Harreslev – som helt var forsvundet i historiens glemmebog.

Det særlige ved de årlige sammenkomster her ved mindesmærket "Harreslev-Banegård" er dog, at det er elever fra den tyske centralskole i Harreslev og fra Duborg-Skolen i Flensborg, der står for disse arrangementer. Mindesammenkomsten er udtryk for en lang tradition, men den gennemføres hvert år af nye elevgrupper. Det er det særlige, og det siger jeg hjertelig tak for på arbejdsgruppens vegne. Jeg gør det også, fordi arbejdsgruppen "Harreslev-Banegård" af Forbundsrepublikkens Institution for politisk dannelse (Bundeszentrale für politische Bildung) har modtaget en pris på 2.000€ for dette engagement. Beløbet vil vi i samarbejde med de to skoler bruge til et elevprojekt - måske under overskriften "Erindring har brug for erindringssteder" for at styrke bevidstheden om de erindringssteder, der findes.

Og det er for eksempel også hvad projektet "Snublesten" står for. Snublestenene lægges for at give ofrene deres navne og identitet tilbage, og de lægges på en sådan måde, at vi – når vi ser på dem – tvinges til at bøje hovedet. Jeg nævner dette verdenskendte projekt helt bevidst, fordi Ludwig Hecker, vores ven og en af dem, der var med til at oprette vores lille arbejdsgruppe, døde her ved mindesmærket den 1. september sidste år, hvor han deltog som taler ved en sammenkomst i anledning af mindedagen for udbruddet af Anden Verdenskrig. I mange år koordinerede han her i regionen arbejdet med snublestenene.

At mindes hans engagement er et vigtigt anliggende for os i arbejdsgruppen. Han forstod om nogen, at erindringer har brug for erindringssteder, at vi alle har brug for erindringer for at kunne udforme fremtiden, er en anden brik i dette billede og dermed også et svar på den historieløshed, vi møder fra samfundets højreradikale kræfter.

For 80 år siden

Denne artikel/note er fundet i Mogens Plums mange private håndskrevne breve (også illegale), noter, manuskripter med videre, som Foreningen Frøslevlejrens Venner har modtaget fra Søren Plum - Mogens Munk Plums søn. Brevene illustrerer situationen for 80 år siden for kontorlærling Mogens Plums ophold i Barak 14, Stue 8, Interneringslejren Frøslev pr. Faarhus efter ophold i Vestre Fængsel, Tysk Politi Afdeling, Celle 58.

Frihedsbudskabet kom til Frøslevlejren fredag den 4. maj om aftenen over de illegale radioer i lejren. Det var efter aftenappellen, og trods lukkede barakker bredte nyheden sig som en løbeild mellem disse. I den fantastiske glæde indsneg sig også ængstelse blandt fanger for, hvad der nu forestod. Det blev sent, før snakken stoppede på stuerne.

Efter morgenspisning næste dag den 5. maj, gik der nogle hektiske timer, hvor de fangerne ikke vidste, hvad de skulle tro på, og hvad der skulle ske med dem. Luften svirrede af rygter. Endelig blev det meddelt, at Den Danske Lejrledelse ville overtage ansvaret for lejren, og tyskerne skulle forlade tårnene og trække sig tilbage til deres kvarterer.

En flagstang, skjult hos Den Danske Forvaltning, der lå ved siden af lejren, men udenfor pigtråden, blev båret indenfor og rejst midt på applepladsen. Klokken 12 blev Dannebrog hejst over lejren. Fra højtalere opsat på hovedvagtårnet blev H.M. Kong Christian X radiotale udsendt. Aldrig er Nationalsangen blevet sunget med en sådan følelse.

Det lykkedes Den Danske Forvaltning at etablere særtog nordpå, som afgik midt på eftermiddagen. Rygterne om disse tog løb si forvejen, så de blev stoppet i hver by på ruten, hvor de løsladte blev hyldet og beværtet. Efter et sandt triumftog på 21 timer ankom toget til Københavns Hovedbanegård ved 12-tiden søndag den 6. maj. På perronen var der en stor skare slægtninge til Mogens Munk Plum, deriblandt hans forlovede Lise Kramer Petersen og hans moder Ingrid Plum, der var gift med dyrlæge dr.med.vet. Nicolai Munk Plum – de to personer, der var Mogens Plums meget nære kontakter under interneringen.

Sammen med andre fra toget fortsatte triumfen fra Banegårdspladsen over Rådhuspladsen i København og ned gennem Strøget. Det blev sent på eftermiddagen før Mogens Plum kunne komme hjem til Hvidkildevej og smide det tøj han havde haft på i over tre måneder, vaske fængselsstøvet af sig og få lidt søvn.

Ny udstilling i udekommandoen Dalum – en underlejr til Neuengamme

af Ole Blædel

Den lille udekommando i Dalum er blevet frisket gevaldigt op, og huser nu en fin udstilling om lejrens historie gennem krigen, hvor den havde status både af krigsfangelejr, politifangelejr og udekommando under koncentrationslejren Neuengamme.

Den 21. december 1944, tidligt om morgenen blev de indsatte i Frøslevlejren purret ud af deres senge, og beordret til at stille op i gangene i deres barakker. Det var den normale fremgangsmåde, når den tyske lejrlæder skulle udtage indsatte fanger til transport til Tyskland. I alt 120 fanger fra Frøslevlejren udtaget til det, der efterfølgende er blevet betegnet som "juletransporten" til Neuengamme denne tidlige morgen, kort før jul.

Kort tid efter deres ankomst til det helvede på jord, som Neuengammelejren med rette er blevet kaldt, blev 63 af disse danskere sendt videre til den mindre udekommando Dalum, der ligger helt ovre ved den tysk-hollandske grænse. I alt blev ca. 1.000 fanger sendt til Dalum, hertil yderligere knapt 60 danskere, der havde siddet i andre mindre lejre. Således endte lige knapt 120 danskere i denne udekommando, hvor deres primære arbejdsopgave var at grave pansergrave under tvang og under umenneskelige forhold, således at en eventuel ny allieret invasion ind gennem Holland og Nordvesttyskland ville blive forsinket.

Efter krigen har lejren levet et stille liv, først som flygtningelejr for internt fordrevne tyskere, og senere som forladt og efterhånden forfalden.

Lejrens transformatorstation og en vagtstue har fået lov til at blive

Bygningerne som de så ud i 2019 (Ole Blædel)

stående, mens resten af lejrens område er blevet jævnet med jorden og inddraget til industriområde. Formentligt er netop det, at lejren ligger i det der i dag, er et industriområde, eneste årsag til at der trods alt har været et par bygninger der har fået lov til at bestå, om end de har fået lov til at gå mere eller mindre i forfald.

Dette har imidlertid ændret sig meget. I 2021 tog det lokale bystyre, det lokalhistoriske råd og Esterwegen Memorial Camp, der fungerer som samlet historisk museum for lejrene i området, initiativet til få restaureret bygningerne og indrettet disse til en udstilling om lejrens historie.

Dalumleiren 2023 ved indvielsen (Ole Blædel)

I forbindelse med arbejdet med udstillingen er det lykkedes undertegnede, sammen med Finn Verner Nielsen og Marianne Rűsz at komme i kontakt med den lokale historiker Dr Martin Koers, som har forestået det historiske arbejde. Det lykkedes os at overbevise om at den danske historie i lejren også skulle fortælles i udstillingen, og derfor er der i dag både en fortælling i lejren om danskerne generelt og om både Mariannes far og undertegnede morfar, der begge var fanger i Dalum. På samme måde er det lykkedes os at få billeder med af 10 danske fanger, så disse bliver mindet på bedste måde.

Under indvielsen, den 23. juni 2023, deltog en række danske efterkommere, hvor jeg havde den store ære at være en af talerne under den officielle åbningsreception.

Hvis man kommer den vej forbi, så vil jeg absolut anbefale et besøg i lejren. Det er en fin udstilling. Der er gratis adgang og udstillingen er åben døgnet rundt.

Finn Verner Nielsen, Mariann Rüz, Ole Blædel og Dr Martin Koers (Anja Blædel)

Ole Blædel er efterkommer til Gert Blædel, der sad i Dalumlejren fra starten af januar 1945 til slutningen af marts, hvor han sammen med de andre skandinaviske fanger i lejren blev evakueret med Bernadottes Hvide Busser.

Ole Blædel med billede af pansergrave fra 2022 (Anja Blædel)

Frøslevlejrens Museum (Nationalmuseet)

Barak H4, H6 og Hovedvagtårnet

Åbningstider:

I februar, marts og november: Tirsdag - søndag 10-15

1. april - 30. juni: Tirsdag - søndag + helligdage 10-16

1. juli - 31. august: Mandag-søndag 10-16

1. september - 31. oktober: Tirsdag - søndag 10-16

Lukket i december og januar samt mandage (2. påskedag, 2. pinsedag, i juli og august samt mandage i uge 7 og 42 er undtaget)

Entre:

Dagsbillet voksne DKK 85

Børn under 18 år er gratis

Årskort + 1 ledsager DKK 195

Museets permanente udstilling om Frøslevlejren 1944 -1945 er indrettet i den tidligere fangebarak H4 og i lejrens tidligere hovedvagtårn. En del af rummene fremtræder som de så ud i 1944 -1945, mens der i andre er indrettet udstillinger om lejrens historie, herunder deportationerne til koncentrationslejre.

Gennem de bevarede barakker får man et godt indtryk af lejren som den var dengang.

Det er også muligt via Virtual Reality at følge fangen Henning L. Jensens skæbne i det tyske kz-helvede.

Yderligere er der implementeret autentiske lydeffekter både i hovedvagtårnet såvel som i H4.

I Barak H6 er der en permanent udstilling om tiden fra maj 1945 til efteråret 1949, hvor lejren, under navnet Fårhuslejren, var internerings- og straffelejre under retsopgøret efter den 2. verdenskrig.

Daglig leder: Erling Mario Madsen

Museumschef: Morten Teilmann-Jørgensen

Henvendelse - tlf.: +45 30 80 63 30

E-post: postfroeslevlejren@natmus.dk

Hjemmeside: <https://natmus.dk/museer-og-slotte/froeslevlejrens-museum/>

Beretning 2024

af museumschef Morten Teilmann. Jørgensen

Besøgstal

I 2024 opnåede museet et samlet besøgstal på over 28.139 gæster, hvilket er en stigning på næsten 1000 i forhold til året før. Som så ofte før, så er det juli og august, der er de mest populære måneder. Vi oplevede også en stigning i antallet af udenlandske gæster, især fra Tyskland og Holland.

Årets nyhed

De seneste år har vi prioriteret at introducere mindst én nyhed i lejrens formidling. I 2023 indviede vi projektøren på hovedvagtårnet, som har været en del af mange vellykkede arrangementer. I 2024 kunne vi så præsentere to nye projekter takket være støtte fra Frihedsmuseets Venners Fond og Schmidt Fonden.

Først introducerede vi en interaktiv model af lejren, der erstattede den tidligere træmodel i hovedvagtårnet. Den nye model anvender lys, lyd og andre visuelle effekter til at formidle centrale nedslagspunkter i lejrens historie, herunder deportationer og frihedsbudskabet.

Efter sommerferien kunne vi fremvise en seks minutter lang animationsfilm i lejrens biograf. Filmen blev præsenteret den 15. september, præcis 80 år efter den første deportation fra Frøslevlejren. Den tragiske historie om deportationerne formidles nu med fokus på fangernes oplevelser, herunder den skyldfølelse, som mange overlevende kæmpede med efter krigen. Spørgsmål som: *Kunne jeg have gjort mere?* eller *Kunne jeg have taget en andens plads?* viser, hvordan de overlevende ofte havde vanskelige år efter Befrielsen.

26 unikke sekunder

En vigtig del af fortællingen er et 26 sekunders filmklip. Det er optaget illegalt af Frøslevfangen Kjeld Feilberg. Den viser fanger, der tvinges op på lastbiler ved pigtrådshegnet, på vej mod de tyske koncentrationslejre. Filmen, smuglet ud af lejren, indgår i formidlingen sammen med stærke illustrationer, fortællerstemme og underlægningslyd. Alt sammen for at give gæsterne en stærk og mindeværdig oplevelse.

I formidlingsrummet udstiller vi nu også den originale projektør fra hovedvagtårnet samt et lille indsmuglet kamera. Disse genstande knytter sig tæt til filmen og forstærker forbindelsen mellem historie og virkelighed.

Uvurderlig kilde

Museet fortsatte arbejdet med Modstandsdata-basen i 2024. Databasen er en essentiel kilde til viden om den danske modstandsbevægelse. Den bruges aktivt til forskning og som formidlingsværktøj for både fagfolk og interesserede. Arbejdet forløber planmæssigt og udvikler sig positivt.

De sorte busser

I foråret 2024 lancerede vi projektet *De Sorte Busser* målrettet skoleelever. Her blev elever transporteret fra en fiktiv sabotageaktion i Grindsted til Gestapocelle II i Kolding og videre til fangenskab i Frøslevlejren. Undervejs skabte elementer som natbriller, lydunivers og bussernes bevægelser en realistisk oplevelse af fangernes rejse mod en uvis skæbne. Projektet blev rost for at gøre fortællingen mere nærværende og engagerende for de unge.

Skolepakke

I 2024 har arbejdet med at udvikle en skolepakke med forskellige undervisningstilbud båret frugt. Pakken rummer alt fra undervisningsmaterialer tilgængelige på hjemmesiden til aktiviteter på Frøslevlejrens Museum.

Tilbuddene omfatter undervisningsforløb, hvor eleverne løser opgaver i udstillingerne, guidede omvisninger og spændende foredrag. Skolepakken er blevet meget positivt modtaget, og i 2024 har den allerede resulteret i mange bookinger fra skoler.

Internationalt samarbejde

Vi fortsatte i 2024 det internationale samarbejde med museer og mindesteder i både Danmark og Tyskland gennem Interregprojektet *Hope and Despair*. Projektet udvikler formidlingstiltag, skoleforløb og illustrerede bøger, hvilket har givet værdifulde erfaringer i samarbejdet over grænsen.

Redningsberedskabet

Barak H1

Beredskabsforbundets informations- og udstillingsbarak

Fri entre

Åben i 2025 fra 29.marts indtil 26. oktober - kl. 10 - 16

Udstillingen viser redningsberedskabets indsats og arbejde (CB, CBU, CF, Brandvæsen, Falck, Politi, Civilforsvarsforbund, DKB (Danske Kvinders Beredskab og det nuværende Redningsberedskab med videre) opdelt i perioden før 1929 og derefter i 10-års perioder frem til i dag

– en vandring gennem Redningsberedskabets historie –

Udstillingen indeholder oplysninger og illustrationer samt materiel fra alle perioder for at vise beredskabets arbejde og udvikling i Danmark samt det arbejde beredskabet samtidig har deltaget i uden for Danmark - begivenheder i samfundet såvel nationalt som internationalt. Desuden vises som temaerne: Tyske flygtninge i Danmark 1945-1949 samt Danske Kvinders Beredskabs historie.

Kaffe, te og is kan købes hos kustoderne.

Barak H1 - kustoderne, tlf.: 74 67 68 87

Formand for bestyrelsen bag Barak H1 er H. A. J. Larsen, tlf.: 51 51 52 84, e-post: h1@bbsyd.dk

Overnatning i Frøslevlejren

Barak H1 rummer også en kursusafdeling med 8 gode senge fordelt på 3 værelser, gode køkken- og badefaciliteter og et møde- eller selskabslokale til 40 personer. Her er der mulighed for personer med tilknytning til Redningsberedskabet samt H1 (Barakkens Venner) at leje i kortere eller længere tid til en pris af kr. 175,00 pr. seng pr. nat og kr. 400,00 for mødelokalet (uden overnatning) pr. døgn ekskl. El, der afregnes efter aktuel dagspris.

Henvendelse: Laila Sølvhøj, tlf.: 20 10 41 19. E-post: la.pe@mail.dk

Hjemmeværnsmuseet

Barak H2

Fri entre

Åben i 2025 fra 29. marts indtil 26. oktober - kl.10 - 16

Henvendelse: Museet tlf.: 50 28 70 95

e-post: museeth2@gmail.com

eller til Bent Aage Andersen, tlf.: 61 38 48 33

Hjemmeside: www.hjemmevaernsmuseet.dk

o – O – o

Beretning 2024

af Kurt Nissen Koch, formand for bestyrelsen i DSI Hjemmeværnsmuseet.

Som nytiltrådt formand for Hjemmeværnsmuseets bestyrelse giver DHM Årsskrift 2024 anledning til at reflektere og samtidigt udtrykke håb og ønsker for et fremtidssikret Hjemmeværnsmuseum.

2024 blev, bortset fra en særudstilling i anledning af Hjemmeværnets 75.års jubilæum, på mange måder et helt almindeligt år for Hjemmeværnsmuseet.

Særudstillingen bestod, i stort, af et mindre antal nye plancher til opdatering af Hjemmeværnets udvikling i relation til opgaver og indsættelser.

I markeringen deltog, udover museets frivillige, blandt andre borgmester Jan Riber Jakobsen, Åbenrå Kommune samt repræsentanter for lokale hjemmeværnsmyndigheder og frivillige underafdelinger samt repræsentanter for flere lokale fonde, som har støttet museet gennem en årrække.

Hjemmeværnsmuseets udstilling deler vilkår med mange små, frivilligt drevne museer, såvel i, som uden for forsvaret. Hjemmeværnsmuseets nuværende udstilling er en typisk analog udstilling bestående af uniforms- og mindre materielgenstande suppleret med plancher, som forsøger at formidle Hjemmeværnets udvikling og det frivillige engagement i tiden efter besættelsen.

I skrivende stund synes det ikke tilstrækkeligt i den daglige kamp for at tiltrække flere besøgende og skabe økonomisk grundlag for den fortsatte udvikling og drift af udstillingsvirksomheden.

Der skal mere til.

Derfor har DSI Hjemmeværnsmuseet sat gang i et projekt til udvikling af en topmoderne, digitaliseret og formidlingsfaglig opkvalificering af Hjemmeværnets militærhistoriske udstilling. Det skylder vi museets besøgende og det skylder vi ikke mindst Hjemmeværnets mange frivillige, hvis historie vi formidler.

Projektet drives af en projektgruppe i samarbejde med Business of Art & Culture, som skal hjælpe os med at kvalificere såvel proces som produkt, herunder udvikling af en forretningsplan, når den tid kommer.

Til at hjælpe os med at bevæge os fra indledningsvise individuelle antagelser til tilnærmelsesvis fælles antagelser i relation til formål og mål samt udstillingsdesign m.v., inddrages tillige input fra Hjemmeværnets historiske kommission, frivillige repræsentanter udpeget af Hjemmeværnets landsråds frivillige formandskab, Hjemmeværnskommandoen og Hjemmeværnsskolen m.fl.

Det er et ambitiøst projekt, som indledningsvist rejser flere spørgsmål end svar, men nu gør vi det - og vi glæder os til, at dele vores erfaringer med jer efterhånden, som projektet skrider frem. Undervejs i processen overvejer vi også vores muligheder, for at indgå et større udviklingsprojekt i regi af Frøslevlejren.

Bestyrelsen holder alle muligheder åbne og håber at kunne træffe endelige beslutning herom i løbet af 2025. Sideløbende hermed arbejdes der på en mellemfaldende opdatering af den nuværende analoge udstilling, som vi håber vi kan etablere, uden at kolliderer med den forventede energirenovering, og dermed være helt på plads inden sæsonåbningen.

Afslutningsvist vil jeg gerne takke bestyrelsen og vores mange frivillige for deres engagement og indsats i 2024 - ingen nævnt, ingen glemt.

Med ønsket om et godt museums år i 2025 med mange besøgende og gode aktiviteter.

Museet for Danmarks Veteraner i Frøslevlejren er stiftet i 1990, under navnet FN Museet. Det er museets formål at sætte et varigt minde over danske enheder og personer, der med mandat fra De Forenede Nationer, NATO eller OECD har bidraget til beskyttelse, sikring eller opretholdelse af verdensfreden gennem militær, politimæssig eller humanitær indsats siden 1948

Fri entre

Åben i 2025 fra 29. marts indtil 26. oktober - kl. 10 - 16

Museet for Danmarks Veteraner

Beretning 2024

af formand Stig Ødorf

Der er sket mange positive ting på museet siden sidste nyhedsbrev.

Økonomi

Vi har siden sidst solgt de medaljer, som Danmarks Veteraner har købt gennem os, og distributionen af dem er overgået til dem.

Vi forhandler nu kun mindemedaljer, og disse vil fremover kun blive lavet efter anmodning fra Danmarks Veteraner. Salget af medaljerne til Danmarks Veteraner, og i øvrigt en god økonomistyring er vi kommet ud på plussiden i 2024.

Finansudvalget bevilling

Vi søgte om tilskud fra finansloven om 282.000 kr, og den ansøgning har udmøntet sig i at vi får 300.000 kr. til udbygning af udstillingen fra Gaza til og med Politiudstillingen. (ca. halvdelen af museet.) Vi startede op med planlægningen den 28. marts 2025, og forventer at det vil tage os et år at komme i mål med den nye opdaterede udstilling. Vi tilknytter fra starten af projektet en museumsmyndig, som vil hjælpe med den nye opbygning.

Den danske brigade og feltpræsterne, samt Jutlandia er kommet tilbage til museet i en ny og moderne udformning. Det betyder også, at

vi har lukket vores satellit udstilling i H3. Kom forbi og kig, det er stadig gratis at besøge museet.

Medlemstal og besøgstal

Vi havde ved 2024 udgang 518 medlemmer og havde lidt over 13000 gæster. Det kan vi godt være bekendt.

Danmarks Veteraner og vores aftale med dem.

Vi har for nyligt holdt møde med Danmarks Veteraner, og er enige om at aftalen kører efter planen.

Et fremtidig forsøg, vil være at tilføje et nyt logo på t-shirts med det heraldiske flag, og Danmarks Veteraner tekst underneden.

En ny poloshirt er kommet til i sortimentet, mulepose, lille rygsæk og krus kan nævnes som nye tiltag.

Nyheder

Som noget nyt er det blevet offentliggjort, at efterskolen lukker i sommeren 2025. Vi følger nøje denne udvikling, og ser om det får nogen betydning for os.

Vores udesalgsarrangementer er blevet lidt reducerede af, at forsvaret har skåret ned på deres aktiviteter på området. Vi holder dog stadig en god vækst på området, ligesom vores web-shop kører fint.

På kustode siden er vi også godt kørende, gamle og nye kustoder tilgår, og tak til dem for indsats.

Premier is er kommet tilbage igen, og vi håber på den måde at kunne bibeholde vores andel af salget i lejren.

Vi er ikke Danmarks yngste bestyrelse, og derfor søger vi efter afløssere til flere poster.

Tak til alle der støtter museet vil jeg gerne sige en stor tak, og forhåbentlig kan vi fremvise en ny udstilling i den ene halvdel af museet til næste år.

Amnesty International i Frøslevlejren sæson 2025

Fri entre

Åben i 2024 fra 29. marts til 26. oktober kl. 10 – 16

Amnesty International er en menneskerettighedsorganisation, der blev grundlagt i 1961. Der er afdelinger og anden aktivitet i ca 150 lande.

10.12 1948 blev FNs menneskerettighedserklæring underskrevet. Det skete på et tidspunkt i historien, hvor man kunne se tilbage på en brutal verdenskrig. Der var stærkt behov for en rettesnor for, hvilke rettigheder og forpligtelser vi har overfor andre mennesker

Det er nu over 75 år siden menneskerettighedserklæringen blev underskrevet, men vi behøver ikke at se tilbage i historien for at se brutale krige og humanitære katastrofer- De er her lige nu. Ukraine, Gaza og flere lande i Afrika, for at nævne nogle af dem vi hører mest om. Flere steder i verden følger overtrædelser af menneskerettigheder i kølvandet på krige og konflikter.

Amnesty International i Frøslevlejren er en lille brik i Amnesty Internationals lokale, nationale og internationale arbejde.

Vi informerer om menneskerettighedskonventionens 30 artikler, som er basis for organisationens arbejde og om kampagner, der tager enkelte temaer op

Et af sæsonens nye temaer er **HADTALE**, her uddybes f.eks. begreber som racisme, (den såkaldte racismeparagraf) ytringsfrihed og begrænsninger i ytringsfriheden.

Et andet tema i denne sæson er **KLIMA OG MENNESKERETTIGHEDER** Den globale opvarmning og den stigende forurening medfører at flere menneskerettigheder overtrædes: Retten til liv, retten til sundhed, retten til at have et sted at bo, retten til rent drikkevand.

Flere aktivister, der kæmper mod de ødelæggende klimaforandringer, er ofte udsat for chikane og forfølgelser.

Ukraine, den fortsatte krig fra russisk side og hvordan Amnesty International arbejder med det vil være et af sæsonens emner.

KVINDERS RETTIGHEDER vil være et tema, der fortsat er fokus på i udstillingen.

For eksempel hersker der meget voldelige forhold for kvinder i Iran, Afghanistan og Saudi Arabien, hvor mange kvinder protesterer mod en række overtrædelser af menneskerettighederne. Mange demonstranter arresteres og straffes med langvarige fængselsdomme og dødsdomme.

Der er stadig store **FLYGTNINGESTRØMME** rundt om i verden, og det vil der også være information om

Vi har en omfattende udstilling af skulpturer, udlånt af kunstneren **JENS GALSCHIØT** -det er med til at forstærke indtrykkene af kampagner og emners indhold.

Vore gæster får mulighed for selv at være med til at gøre en forskel, idet vi støtter Amnesty Internationals igangværende kampagner med indsamling af underskrifter og information om **SMS NETVÆRKET LIFELINE**

I vores **BOGCAFE** kan gæsterne købe nye og brugte bøger og i vore lille Shop in Shop Fairtrade butik sælger vi forskellige varer fra **FAIRTRADE**.

Vi sælger plakater af Henry Heerup og Johannes Carstensen, -af sidstnævnte har vi kunstnerens originale plakatoplæg

Vi håber mange af Frøslevlejrens gæster får lyst til at komme ind i barak W6 og se vores udstilling og få information om Amnesty Internationals arbejde.

Leder af Amnesty International i Frøslevlejren
Mariann Bille, 0049 46221895219, e post mariannbille-gmail.com

Kustodekoordinator
Margit Biehl 21749830, e post margitbieh-live.dk

Barak W6 - 74676177

Alex Binneballes Fond

Fondens formål er jævnfør fundatsens § 3 at yde økonomisk støtte til:

1. deltagerne i frihedskampen fra 1940 – 1945, eller på anden måde virke til fordel for disse, således med fortrin for tidligere fanger i Neuengamme lejren, specielt sådanne, der modtager støtte i henhold til lov nr. 475 af 1. oktober 1945 med senere ændringer, og til disses nærmeste pårørende
2. Frøslevlejrens bevarelse, til Frøslevlejrens Museum og til de almennyttige aktiviteter, som lejren til enhver tid måtte huse, og som i videste forstand har rod i frihedskampen 1940 -1945 og lignende nationalt dansk virke

Ansøgninger om økonomisk bidrag skal være formanden i hænde senest 1. marts i året for ansøgningens behandling i Fondsbestyrelsen.

Ansøgning sendes på mail til: binneballe@gmail.com.

Ansøgningerne skal indeholde

Organisationer:

- Formålet med ansøgningen
- Vedtægt/love eller lignende
- CVR.nr. til brug ved donationers indberetning til skattemyndigheden
- Bankforbindelse – bankens navn, bankens reg.nr. og organisations kontonummer

Enkeltpersoner:

- Dokumentation jf. fundatsen § 3a CPR.nr. til brug ved donationers indberetning til skattemyndigheden
- Bankforbindelse – bankens navn, bankens reg.nr. og personens kontonummer.

Fondsbestyrelsens sammensætning 2024:

Formand: Herle Lorenzen Nielsen

Næstformand og sekretær: Erik Hofman Ansø

Kasserer: Søren Thymann Nielsen.

E-mail: binneballe@gmail.com

Frøslev Efterskole

forstander Lasse Ovesen
tlf. 74 67 66 44, e-post:
post@fle-skole.dk

Alt har sin tid - desværre også Frøslevlejrens Efterskole

af Jens Juulsgaard Larsen, medlem af bestyrelsen for Frøslev Efterskole.

Frøslevlejrens Efterskole modtog sit første elevhold i august 1997. Her i juli 2025 lukker og slukker efterskolen med sit sidste elevhold.

Jeg er personligt i den triste situation, at jeg både var med til at etablere skolen og nu også er med til at lukke den. Det har givet anledning til nedenstående beretning om start og slut for Frøslevlejrens Efterskole.

I artiklen ser jeg tilbage på hvorfor og hvordan det gik til, at der overhovedet blev etableret efterskole i Frøslevlejren. Jeg beskriver også de vilkår der gør, at skolen nu er nødsaget til at foretage en kontrolleret nedlukning. En nedlukning, der betyder at det nuværende skoleår gennemføres, men også at et nyt elevhold ikke optages august 2025.

Nødvendigheden

For at forstå oprettelsen af en efterskole i Frøslevlejren skal vi nogle år tilbage. Frøslevlejren er et nationalt mindested. Det rummer en historie, museer, en stemning og følelser fra besættelsestiden i Danmark. Et minde om en skelsættende tid i Danmarkshistorien, der bør holdes i live.

Da man i sin tid begyndte genopbygning af barakker omkring museerne, så blev der etableret en driftsorganisation "Den Selvejende Institution Frøslevlejren" (DSI Frøslevlejren). Det var Bov Kommune og Sønderjyllands Amt, der stod bag med amtet som administrativ driftsenhed. I den forbindelse blev der lavet en aftale med Dansk Røde Kors (især fordi Dansk Røde Kors også havde spillet en rolle da lejren var aktiv) om, at de skulle oprette og drive et kursuscenter i Frøslevlejren.

Det betød, at Dansk Røde Kors i flere år havde et veldrevet kursuscenter i lejren. Det var ikke en økonomisk guldgrube for Dansk Røde Kors, men det gav liv i lejren og var med til at holde liv i mindstedet. Desuden bidrog det væsentligt til driftsøkonomien hos DSI Frøslevlejren. I midten af 1990'erne valgte Dansk Røde Kors dog at trække sig fra kursuscentret. Det var et tab og DSI Frøslevlejren forsøgte af et par omgange at drive kursuscentret videre via private lejere/forpagtere. Det lykkedes ikke, så der skulle findes noget andet, der både gav liv i bygningerne og bidrog med en stabil økonomi.

Initiativet

På initiativ af daværende amtsborgmester Kresten Philipsen og borgmester i Bov Jens Aage Helmig blev det besluttet, at oprette en efterskole i Frøslevlejren. En initiativgruppe blev dannet til formålet, og Jens Aage Helmig, der bar mange hatte, blev udnævnt til at stå i spidsen. Udover at være borgmester, var han også sognepræst i Holbøl, men vigtigst for opgaven havde han erfaring som tidligere forstander for en efterskole. Han kendte alt til livet og organiseringen af en efterskole. De øvrige i kredsens var byrådsmedlem og lærer i Bov kommune Folke Kryger, skolemand, foredragsholder og skribent Viggo Vandkær Thomsen, tidligere første forstander for Sundeved Efterskole Tove Rasmussen, selvstændig konsulent Jytte Bigum og amtskonsulent for fritidsundervisning Kern Haurum Pedersen. Jeg selv blev en del af historien om Frøslev Efterskole, med en invitation om at deltage i initiativgruppen i kraft af mit daværende virke som pædagogisk konsulent og afdelingsleder ved Amtscentralen for Undervisningsmidler i Sønderjylland. Min rolle var alsidig. Jeg fik til opgave at fungere som rådgiver, praktisk gris, sekretær og organisator. Det var en fantastisk mulighed for at bidrage til et meningsfuldt arbejde.

Opgaven

Opgaven var spændende, konkret og overskuelig men viste sig på samme tid vanskelig og udfordrende. Spændende, fordi det var en kompetent gruppe at arbejde sammen med og konkret og overskuelig fordi det tidligere kursuscenter stod klar med værelser, industrikøkken, spisesal, kontorer og undervisningslokaler. En Efterskole havde derfor mulighed for at komme hurtigt fra land.

I løbet af nogle aktive måneder blev der udarbejdet idegrundlag, lokaleplan, undervisningsplan, finansieringsplan. Der blev udarbejdet vedtægter for en skolekreds med fin opbakning fra lokalområdet fra starten af. Der blev afholdt stiftende generalforsamling og valgt den første bestyrelse, som var lig med den gruppe, der havde forberedt oprettelsen.

En af de udfordringer, vi mødte, var modstand mod efterskolen fra især tidligere internerede og tidligere fanger i lejren. De mente ikke det passede sig at have unge mennesker med larm, musik og liv på et historisk mindested som Frøslev Lejren. Denne modstand fandtes også blandt lokale museumsfolk. Heldigvis var der massiv opbakning hos andre, herunder andre tidligere internerede, der tilbød at fortælle og holde foredrag for unge mennesker om forholdene dengang. Disse personer blev en uvurderlig ressource for skolen i mange år.

Hvor bliver godkendelsen af?

For endelig at komme i gang manglede vi den endelige godkendelse fra undervisningsministeriet. Alt var på plads og indsendt men godkendelsen lod vente på sig. Vi rykkede for godkendelsen flere gange, så vi kunne få ansat forstander og begynde indskrivning af elever. Det viste sig at den daværende undervisningsminister Ole Vig Jensen var under pres fra organisationer at tidligere fanger i Frøslevlejren, som modarbejdede godkendelsen af efterskolen. Selvom det ville være imod gældende lovgivning at afvise os, tøvede ministeren imidlertid.

På et tidspunkt blev jeg kontaktet af en ansat i ministeriet, der under fortrolighed fortalte, at vi skulle presse på, da der ingen juridisk grund var til at afvise os. Alt var i orden, kun ministerens underskrift manglede.

Jeg aftalte et møde med amtsborgmester Kresten Philipsen og satte ham ind i sagen. Amtsborgmesteren endte med at skrive et kontant brev til Ole Vig Jensen personligt. Det havde åbenbart en effekt, for kort efter modtog vi godkendelsen og kunne fortsætte.

Starten

De første foldere til forældre og elever blev produceret og vigtigst af alt, blev et dygtigt første forstanderpar Heidi og Bjarne Flymann ansat.

Parret viste sig afgørende for den gode start skolen fik og de succesfulde år efterfølgende. Skolen blev fyldt op i mange år, bl.a. med elever fra det danske mindretal syd for grænsen.

Frøslevlejrens Efterskole har fra starten og er stadig en traditionel Grundtvig-Koldsk efterskole med stor respekt for at være placeret et historisk sted, hvor vigtige minder skal holdes i live. Gennem årene har især sang, musik og teater spillet en væsentlig rolle på skolen. Også dans blev introduceret som linjefag. Utallige elever har optrådt med koncerter, sang, teater, musicals og meget andet, både på skolen og rundt om i landsdelen samt syd for grænsen.

Gennem alle årene, hvor efterskolen har eksisteret, har forstandere og medarbejdere med stort engagement ydet et uvurderligt stykke arbejde, der har tiltrukket et betydeligt antal elever, der har været til stor gavn for lokalområdet. Et godt eksempel er samarbejdet om de traditionsrige 4. maj fejring i lejren.

Elevtal og økonomi under pres

Gennem årene har elevtallet desværre været under pres, især de seneste 7-8 år. Skolens økonomi afhænger både af forældrebetaling og statsstøtte, og et faldende og ustabil elevtal, har skabt en presset og ustabil driftsøkonomi. Mindre ungdomsårgange samt nedlukningen i forbindelse med Covid-19, har medvirket hertil. Skolen har kapacitet til 110-112 elever, men de seneste år har elevtallet ligget på 70-80 elever pr. år.

Det faldende elevtal, sammenholdt med en række omkostningsfaktorer, har bevirket at skolens formue og likviditet er presset. Ydre faktorer som Covid-19, efterfulgt af energikrisen med stigende elpriser (skolen opvarmes udelukkende med el) og den høje inflation, har gjort det umuligt at opfylde omkostningskravene med det nuværende elevtal. Som eksempel kan nævnes, at Frøslev Efterskole har ekstra omkostninger pr. elev pr. år på 10.000 - 12.000 kr. i forhold til sammenlignelige skoler.

Alt i alt er der ikke længere balance mellem det mulige elevtal og de nødvendige indtægter og omkostninger. Der er ikke midler i formue eller likviditet til at kompensere for denne skævhed. Den triste situation

stod klart ved årsskiftet, og bestyrelsen havde ikke anden mulighed end at tage ansvaret for en kontrolleret nedlukning med henblik på at færdiggøre skoleåret 2024-2025.

Bestyrelse, forstander og viceforstander samt alle medarbejdere vil bestrebe sig hårdt for at sikre, at skoleåret kan gennemføres som et godt skoleår for eleverne og at den kontrollerede nedlukning sker på en ordentlig og ansvarlig måde.

Afslutningen for Frøslev Efterskole markeres med et arrangement på skolen lørdag den 21. juni 2025. Vi ses forhåbentligt.

Tak til alle de elever, forældre, forstandere, medarbejdere, bestyrelsesmedlemmer, samarbejdspartnere, skolekreds, politikere, DSI Frøslevlejren, Museer i lejren, Frøslevlejrens Venner og mange mange flere for engagement, opbakning, hjælp og deltagelse i Frøslevlejrens Efterskole.

Fra elevernes forestilling "game of døde sørøvere" i 2022(Frøslev Efterskole)

(PS!

Red.: alle er velkomne til afskedsreceptionen lørdag den 21. juni 2025)

Adresser vedrørende Frøslevlejren

Alex Binneballes Fond

Formand: Herle Lorenzen Nielsen, Byvej 14, Ballum, 6261 Bredebro, tlf.: 30 48 65 20, e-post: binneballe@gmail.com

Den selvejende institution D.s.i. Frøslevlejren

Henvendelse: Aabenraa Kommune, Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa, tlf.: 21 31 39 24 e-post: froeslevlejren@aabenraa.dk
Hjemmeside: <https://froeslevlejren.dk/>

Barak H1, Redningsberedskab

Formand: H.A.J. Larsen, Hovedvejen 26, Vollum, 6261 Bredebro, tlf.: 51 51 52 84 e-post: asger.larsen@stofanet.dk

Barak H2, Hjemmeværnsmuseet

Henvendelse: Museet tlf.: 50 28 70 95 eller Bent Åge Andersen tlf.: 61 38 48 33, e-post: museeth2@gmail.com

Barak 46, FN-museet

Formand: Stig Ødorf, Rolighedsparken 48, 3060 Espergærde, tlf.: 22 69 77 24 e-post: formand@fnmuseet.dk

Barak W6, Amnesty International

Formand: Mariann Bille, tlf.: 0049 4622 1895219, e-post: mariannbille@gmail.com

Frøslev Efterskole

Forstander: Lasse Ovesen, Lejrvejen 85, 6330 Padborg, tlf. 74 67 66 44 e-post: post@fle-skole.dk

Frøslevlejrens Museum (Nationalmuseet)

Daglig leder: Erling Mario Madsen
Museumschef: Morten Teilmann-Jørgensen
Tlf.: 41 20 60 53 e-post: postfroeslevlejren@natmus.dk
Hjemmeside: <https://natmus.dk/museer-og-slotte/froeslevlejrens-museum/>
Lejrvejen 83, Barak H6, 6330 Padborg

Foreningen Frøslevlejrens Venner

Formand: H.A.J. Larsen, Hovedvejen 26, Vollum, 6261 Bredebro, tlf.: 51 51 52 84 e-post: asger.larsen@stofanet.dk

Udsendelsen af "**Nyt fra Frøslevlejren**"
– **nr. 108** er støttet af D.s.i. Frøslevlejren
og sponsoreret af

FORSIKRING

Afsender:

Foreningen Frøslevlejrens Venner
v/formanden H.A.J. Larsen
Hovedvejen 26, Vollum
6261 Bredebro

CVR nr. 20 06 30 41

ISSN: 1603-9009

e-post: mail@froeslevlejrensvenner.dk

Hjemmeside: www.froeslevlejrensvenner.dk

Bankforbindelse: Tønder Sparekasse Reg.nr. 9828 konto nr.
8850515663

Medlemskontingent: 175 kroner per år

Redaktion:

Frøslevlejrens Venners bestyrelse i samarbejde med
Den selvejende institution D.s.i. Frøslevlejren.

Redaktør: H.A.J. Larsen (ansv.)

Tryk: toptrykgrafisk

Buskmosevej 4 - 6300 Gråsten

Farverne i

Nyt fra Frøslevlejren – nr. 108

er sponsoreret af

toptrykgrafisk

Næste udgave af "Nyt fra Frøslevlejren" er planlagt udsendt ultimo marts
2026. Indlæg bedes sendt som vedhæftet fil i WORD (.doc - eller .docx for-
mat), husk eventuelle ændringer i åbningstider, telefonnumre m.v. Vedhæf-
tede billeder: digitale i minimum 300 dpi. Indlæg bedes sendt til H.A.J. Lar-
sen,

e-post: asger.larsen@stofanet.dk, inden den **15. februar 2026**.